

**Стенограма от представянето на Годишния доклад за дейността
на институцията на омбудсмана през 2017 г. в Комисията по
вероизповеданията и правата на човека**

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Уважаеми господин Председател, уважаеми дами и господа народни представители! Благодаря за възможността да представя пред Вашата Комисия доклада за работата на институцията на омбудсмана за 2017 г. Ще се опитаме да бъдем кратки и сме в режим на готовност да отговорим на поставени въпроси.

Ако можем с една дума да опишем дейността на институцията през 2017 г., то тази дума е „битки“, защото годината наистина беше осеяна с битки за различни каузи. Също така можем да използваме и думата „права“, защото всяка една от тези битки беше за права на гражданите на Република България. Всички малки победи, които успяхме да постигнем, са изключително ценни за нас, защото за всеки гражданин – неговият проблем, неговата кауза, неговата битка, са най-важните. Ние се раздадохме изцяло, за да имаме повече отбелязани точки по пътя, който сме си набелязали – да върнем чувството за справедливост у българските граждани; да върнем чувството за справедливост, това е нашата кауза и всяка такава битка е обърнато камъче по пътя към тази цел.

Сами по себе си говорят и числата, с които можем да илюстрираме свършеното през 2017 г. Сравнението с 2015 г., когато встъпих в длъжност, показва, че два пъти са се увеличили и броят на жалбите, и броят на посещенията в приемната. Гражданите, които са потърсили защита и съдействие от институцията на омбудсмана, например през 2017 г. 34 908 души са потърси съдействие, като в случаите, в които става дума за жалби, които касаят много хора, сме броили една жалба; 15 584 през 2015 г., а конкретният брой на жалбите и сигналите, по които сме предприели действия, отправили сме препоръки, дали сме съвети, върнали сме отговор, изобщо сме финализирали преписките, са 12 635.

Населените места в страната, в които съм била заедно с моя екип, са 97 през миналата година, като част от приемните, които сме организирали ад хок, са били по конкретни проблеми, които са поставени в съответното населено място. На следващия слайд се вижда динамиката в жалбите и сигналите на граждани през периода от 2009 г. до 2017 г. Наистина ръстът е показателен както, че гражданите в България имат много проблеми в различни сфери, свързани с нарушени техни права, така е и показател и за ръста на доверието на хората в институцията на омбудсмана – от 2686 през 2009 г., сме на 12 635, като, пак казвам, в сравнение с първата година, в която встъпих в длъжност, жалбите са се увеличили два пъти.

Имаме ръст и спрямо миналата година, тоест ние сме в условията да се състезаваме сами със себе си, като отново имаме 20% повече свършена работа през 2017 г. Само ще дам едно сравнение, защото може би числата звучат малко абстрактно.

През миналата седмица бяхме в Сърбия. Българското правителство финансира през българския посланик сръбския омбудсман за създаването на 12 изнесени приемни, като за целта българската държава плати над 30 хиляди евра за тези 12 приемни. Много исках моят екип да не чуе за това, защото 97-те населени места, които сме посетили, са абсолютно в рамките на бюджета, с който разполага институцията. Сръбският омбудсман обясни, че за миналата година са работили много интензивно и имат четири хиляди и няколкостотин жалби, при положение че в институцията работят 100 човека. Ние сме на 12 635, а в институцията работят 50 души и спрямо 2015 г., когато встъпих в длъжност, тоест наполовина обем на работа, няма никакво увеличение в щата, което не е добре, защото хората ще започнат да си тръгват от институцията. Работим доста интензивно.

През миналата година сме организирали и провели, някои от тях сме финализирали успешно, 9 кампании и инициативи, свързани с права на българските граждани. Сред тях има и една европейска кампания – срещу двойните стандарти при храните. Тази кампания имаше своето много сериозно развитие в рамките на Българското председателство. Форумът на 30 април под патронажа и на премиера Борисов беше изцяло организиран от институцията на омбудсмана. Форумът завърши с конкретен, ясен документ, приет с консенсус от всички участници и с посланието към всички граждани на Европа, че идва краят на двойните стандарти при храните – кауза, по която през цялата 2017 г. институцията работи. Въпреки колебанието на останалите институции в тяхната позиция, включително на изпълнителната власт, включително на Министерството на земеделието и храните, в крайна сметка стигнахме до резултат, който може да бъде измерим не само в български мащаб, но и в европейски такъв.

Ръстът на жалбите в проценти спрямо 2016 г. Тук се вижда, че най-голям е ръстът при жалбите, свързани с изпълнителното производство срещу частни съдебни изпълнители. През 2017 г. имаше бум на тези жалби. Те са нараснали със 133%. Също така сериозен ръст имат жалбите, свързани с права на деца.

Институцията проведе кампания, за да бъде разпознат омбудсманът като защитник на правата на децата, а че правата на децата се нарушават ежедневно, мисля, че не е нужно да го обяснявам в тази Комисия. Също така има много сериозен ръст и на жалбите, свързани със социални и особено с трудови права, а също така има ръст и на жалбите, свързани с дискриминация и основни човешки права – нараснали са с близо 60%. Обръщам внимание на слайда на 13 страница, тъй като всички от Вас са избрани от конкретни избирателни райони – това е разпределението на

жалбите по области. Ако се интересувате от регионалните проблеми, които са били поставяни пред институцията на омбудсмана, ще Ви изпратим тази презентация.

Няколко думи за приемната. И в приемната ръстът на броя граждани, които са я посетили, е около 20%. С толкова са нараснали и обажданията на горещата телефонна линия. По конкретни поводи ад хок бяха включвани и други телефонни линии. Да Ви издам каква е тайната на тези горещи телефонни линии. Без предупреждение давах телефона на някой от екипа и той започваше да работи като гореща линия. Чонка се занимаваше с частните съдебни изпълнители, Нина – с жалбите срещу Топлофикация, Венцислава – с трудовите права. Така или иначе при създаването на конкретен повод хората имат нужда от линия, на която да се обадят по конкретен проблем, свързан с темата, която ги вълнува. Наистина има един човек, който винаги е най-компетентен да даде отговор. Открихме доста горещи телефонни линии, с една цел – гражданите да получат бърз и адекватен отговор на техния проблем. Всеки ден приемната е отворена от 9, 00 ч. до 17, 00 ч., но освен това във всеки един от тези дни в приемната е и някой от най-близкия ми екип – заместник-омбудсманът, аз, шефът на кабинета, главният секретар, така че за гражданите, които искат да споделят нещо с ръководството на институцията, защото има и такива, могат да го направят във всеки един от дните. Предоставям Ви тази информация, защото много от посетителите в приемната идват, включително и чрез народни представители. Може би доста хора се интересуват кога могат да бъдат приети от омбудсмана и във Вашите избирателни райони. Първият раздел е за правата на децата. Много сериозен ръст има в жалбите, свързани с права на деца, което се дължи, както казах вече, и на кампанията, която проведехме, за да обясним, че омбудсманът е една от институциите, които защитават правата на децата. В 80% от случаите сме установили, че настояването, молбата, сигналът на детето или на гражданина е основателен, което е много висок процент, а също така се появиха и първите 20 жалби, подадени от деца. Това беше проблем в работата на институцията. Отговаряме за правата на децата, но през 2015 г. не намерих нито една жалба, подадена от дете по конкретен проблем, което показваше, че децата не разпознават институцията като такава. Сега има и първите 20 жалби, подадени от деца, по които своевременно сме предприели необходимите действия.

С няколко думи ще кажа какви бяха основните направления на нашата работа. Те са свързани в голяма част с проблемите на децата с увреждания. Поздравявам депутатите, че се захте с тази тема, но също така в институцията имаме една мини работна група, която работи по такъв проект – изработване на закон за личната помощ, тъй като изпълнителната власт не спази обещанията, а хората с увреждания искат комплексно уреждане на техните проблеми, особено на родителите на деца с увреждания. Ще представим на Вашето внимание този проект.

Специален акцент през миналата година бяха проблемите на децата, свързани с насилие в семейството, на улицата, в училище. Сформирахме национална коалиция срещу насилието и срещу телесното наказание. Имаме подготвена цялостна концепция за справяне с този проблем, която ще представим на изпълнителната власт.

Искам само да обърна внимание на два други аспекта, свързани с правата на децата, които биха могли да бъдат и в сферата на Вашите правомощия. Изключително притеснително е забавянето от страна на Министерството на правосъдието на Закона за детското правосъдие. Аз лично и моят екип участвахме в изработването на този законопроект, участвахме в неговото представяне, в неговото публично обсъждане в рамките на предния кабинет. Сега обаче ситуацията е изключително тревожна – законопроектът е поставен на трупчета. В края на миналия месец Министерството се занимаваше с обсъждане на концепция за Законопроекта. При изготвен цялостен такъв, съобразен с най-високите правозащитни стандарти, с най-модерните европейски практики, ние се връщаме на изходна база, за да започнем да пишем отново нещо, което вече е обсъдено, чути са мненията на експертите. За мен това поведение е необяснимо. Става дума за деца, жертви на престъпления, свидетели на престъпления и извършители на различни простъпки. Всъщност и в сега действащия Указ за борба с дребното хулиганство са регламентирани и абсурдните интернати, които продължават да съществуват в България и за които алармираме вече повече от две години. Наложил се заедно с Министерството на образованието да пристъпим към конкретна работа по закриване на интерната в Драгоданово. С общи усилия успяхме да го закрием и да покажем, че децата могат да се върнат при семействата си, в приемни семейства, в услуги от резидентен тип, но не и да стоят в тези детски казарми, образно казано, където са лишени от образование и от нормално детство. Сега ще направим същото и с друг интернат, който е в Керека, близо до Габрово. Бездействието обаче на властите по тази тема наистина е притеснително. Действа закон, който е по-възрастен от всеки един от присъстващите в тази зала – въпросният Указ за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Традиционно най-голям дял от жалбите на гражданите са свързани с потребителски права. Наблюдава се, след това ще го коментирам, известно намаляване на жалбите, свързани с Топлофикация и ще обясня защо. Като цяло 3341 жалби, приключени през миналата година, наистина е много сериозно число, по които сме отправили 335 препоръки, дали сме 526 конкретни съвета, в 404 от случаите сме осъществили посредничество, за да бъде решен проблемът на гражданина.

Основните проблеми при мобилните услуги са свързани с начисляване на суми за непоискани услуги. Продължават да лъжат например възрастните хора с включване, без да е поискан, на скъп интернет, който се включва

автоматично и хората плащат сметки за услуги, които изобщо не са поискали да ползват.

По останалите теми ще говоря след малко, но от тази графика се вижда, че всъщност най-голям през тази година е броят на жалбите срещу мобилните оператори и телефонните услуги. През миналата година най-голям е бил броят на жалбите срещу столичната Топлофикация.

Следващият слайд е по отношение на топлоснабдяването. Вижда се, че известното намаляване на жалбите е свързано, първо, с решаването на част от проблемите в изпълнителното производство и най-вече с намаляването на юрисконсултските възнаграждения, което беше направено заедно с помощта на парламента. Много често за сметка от 10 лв. хората се оказваха натоварени с още 1000 лв. за юрисконсултски възнаграждения. Порочните практики, свързани с юрисконсултските възнаграждения, не са прекратени. Някои държавни институции продължават да злоупотребяват с това и много скоро ще огласим публично кои са нарушителите.

Днес в приемната за първи път се натъкнах на следния случай: юрисконсултско възнаграждение в размер на над 900 хил. лв., при положение че основното задължение, по което е водено заповедно производство, тъй като става дума за иск на банка, е в размер на 399 хил. евро. Сметнете какво възнаграждение е поискал юрисконсултът на банката и което е присъдено, което е абсолютно безобразие.

Други положителни промени. Ще си позволя да кажа някакви положителни неща за Топлофикация. В резултат на нашата намеса и на Народното събрание, изобщо на огласяването на проблемите, Топлофикация поне започна да предупреждава гражданите, че ще ги дава на съд. Хора, които си плащат сметките, се оказаха осъдени за 10, 20 лв., за 50 ст., за всякакви невъзможни суми с начислени юрисконсултски такси. Сега тези малки дългове са спестени на гражданите, което обаче е за сметка на други, огромни количества проблеми, които ние сме огласили публично, написали сме десетки препоръки на КЕВР, на ръководството на Топлофикация, на Столичния общински съвет, на министъра на енергетиката. Последните случаи, с които, предполагам, сте запознати, е абсурдното увеличаване на сметките за месец март, който е най-топлият месец през тази година и при който сметките средно са увеличени с 60%, но има хора, на които сметките са увеличени 100% в сравнение с миналия февруари и в сравнение с месец март миналата година. Това не се прави случайно, прави се с цел да бъдат събрани малко повече пари от гражданите, с които Топлофикация да работи и, когато дойде изравнителната сметка, евентуално да ги приспадне на гражданите, което отново е нечестно поведение. В момента натискаме Министерството на енергетиката да изработи по-справедлива методика, по която да се изчислява сградна инсталация, защото се стигна дори до ситуация, при която съдът обяви това, за което ние от две години и половина говорим, че тази формула е

необяснима. Тази формула реално е абракадабра. Стоим, гледаме тавана и пишем колко се дължи за сградна инсталация. Просто са си нагодили някакви числа и това продължава с години. Хората затова са бесни. По отношение на ВиК проблемите. Очаквано има ръст на жалбите предвид кампанията за увеличаване цената на водата във връзка с работата на новите ВиК асоциации. Установихме, че и тук КЕВР горе-долу взема решение по начина, по който то е поискано от съответната ВиК асоциация, без да се съобразява с покупателната възможност на населението, със средномесечните доходи, с инвестициите, които ще прави ВиК дружеството, с планираните ползи и подобрения в работата на ВиК оператора. Сезирали сме прокуратурата, тъй като гражданите знаят, че нито омбудсманът, нито граждански организации имат право да завеждат искове в съда. Във връзка с нашите сезирания има образувани над 16 дела, свързани с определянето на цени от страна на КЕВР за различни ВиК оператори.

Тук просто Ви обръщам внимание, че традиционно хората се възмущават от практиката да се фактурират количества общо потребление, тоест загубите на Софийска вода на различните ВиК оператори изцяло се поемат от гражданите, като им се начисляват допълнителни доста сериозни суми, извън това, което показва техният водомер. Въпреки множеството ни настоявания Наредбата от 2004 г., която го позволява, не е пипната.

Темата „електроснабдяване“. Най-големият проблем на хората е свързан с практиката да се начисляват суми за отминали периоди постфактум, както и клиентите да компенсират сумите за включване, в случаите, в които е имало прекъсване на електрозахранването или пък свободното боравене със солидарната отговорност в интерес на енергоснабдителните дружества.

Мисля да мина телеграфно през останалите теми, за да не Ви отегчим с многобройните случаи, с които сме се занимавали. Имаше доста жалби, свързани очаквано с обществения транспорт, с ж. п. транспорта, с автобусните линии, също така и със столичния градски транспорт, по които сме написали десетки препоръки. Това е тема, важна за гражданите. Последните протести, които се случват в София, в Лозенец, в Триадица, в Драгичево, отново са свързани с проблеми, които се създават от столичния транспорт. Сметосъбирането. От няколко години пишем препоръки на финансовия министър, че е крайно време да бъде изработена методика, която да определи начина, по който ще се определя таксата за битови отпадъци, съобразно количеството на изхвърлените отпадъци. Единственото, което се случва, че всяка година парламентът гласува отлагане на крайния срок, в който това трябва да се случи и последно той е определен за 2020 г. Използвам само случая да Ви информирам, сигурна съм, че и Вие го знаете – хората са изключително възмутени от начина, по който в момента се определят тези такси не само в столицата, но и в цялата страна.

Една тема, свързана с банките, бързите кредити, колекторите – темата за свръхзадлъжнялостта на физическите лица в България. Всъщност България е в топ четири по лоши и необслужвани кредити от физически лица и е единствената страна в Европа, в която няма закон за частния фалит. Това мотивира моя екип да започнем работа по такъв законопроект. На една публична дискусия представихме концепция. За съжаление, интересът от народното представителство беше почти нулев, с изключение на един народен представител, който уважи това събитие, което иначе беше широко отразено в медиите и мащабно посетено от всички останали институции – Висшия съдебен съвет, всичките съдилища, Конституционния съд, Асоциацията на банките, на работодателите, синдикатите, всякакви граждански организации, частните съдебни изпълнителни, всички, за които се сетите. Проведе се наистина много задълбочена дискусия и се надявам, че Правната комисия все пак в някакъв момент ще прояви интерес по тази тема, която е изключително важна за българските граждани.

В тази тема включвам и състоянието на фирмите за бързи кредити. Констатациите на Комисията за защита на потребителите, с които работим добре, са че правили проверки и не са установили сериозни нарушения, наистина са смайващи, защото голяма част от жалбите са именно за безобразията, които част от фирмите за бързи кредити извършват. Там откровено се заобикаля закона и всички изисквания за годишен процент на разходите в рамките на 50% отдавна се заобикалят с всякакви други средства. Продължава практиката и монополни дружества, които извършват обществени услуги, а също и банки, да прехвърлят свои задължения на колекторски фирми. Не е малък броят на жалбите, които постъпват срещу начина на работа на тези колекторски фирми. Те нямат никакъв регламент. Естествено, че няма как да бъдат забранени, защото цесията съществува като правна възможност и за граждани, и за търговци. Трябва да има правила. Личното ми мнение е – всеки път съобщавам, когато ме питат, но не ни е останало време да се занимаем с този въпрос – би следвало да бъде забранено на дружествата, които извършват обществени услуги, особено в условията на монопол, да прибегват до услугите на събирачи на дългове. Става дума за ВиК, топлофикации, енергоразпределителни дружества.

Правата на хората с увреждания бяха важна част в нашата работа. Има подробен раздел в доклада, няма да се спирам на тази тема. Единственото, което ще кажа, че Законът за личната помощ е това, което хората очакват с нетърпение. Социалните права на гражданите бяха на преден план в работата на институцията през миналата година. Всъщност благодарение на парламента успяхме да направим промени в три закона – Кодекса на труда, Фонда за гарантиране на вземания при фалит на предприятия и Търговския закон. Въпреки съпротивата основно на социалната Комисия и след това воят, който беше нададен от страна на работодателските организации, с огромно

задоволство мога да кажа, че и трите закона работят. Тук да кажа благодаря на Правната дирекция, които помогнаха много в последната фаза на извършените промени по тези три закона. Вече работодатели не прехвърлят фирми на клошари и това по никакъв начин не се е отразило на икономическата свобода. Вече хората знаят, че при реален фалит на техния работодател могат да си получат парите от Фонда за гарантиране на вземания. Първият случай, с който се занимавах – на шивачките от Дупница, с който се борих повече от една година, за първи май хората си получиха парите. Вярно, става дума за около 160 хиляди, средно на човек по 1000 лв., но чувството за върната справедливост наистина е нещо, което няма с какво да бъде сравнено. Те очакваха държавата да ги подкрепи в тяхното право да си получат честно заработените пари.

Инспекцията по труда вече има възможност от името на работниците да започва подобни иски и вчера бях в Пловдив. Няколко часа ми костваше на мен, на НАП, на Инспекцията по труда, на НОИ в крайна сметка да направим разследване по поредния случай, в който работодател не е плащал повече от две заплати на своите работници. Но вече като има законови текстове, като има работещи механизми, като има разпределени конкретни отговорности пред институциите, хората са по-спокойни.

Искам да обърна внимание, че от институцията на омбудсмана има внесени два законопроекта, свързани със социалните и с трудовите права на гражданите. И двата са важни за хората. Единият е свързан с чл. 245 от Кодекса на труда, който дава възможност на работодателите да плащат само 60% от трудовото възнаграждение на своите работници и тези текстове се ползват от част от работодателите. За пример мога да дам университетската болница в Стара Загора. Там от 2013 г. има плащани по 60% възнаграждения на лекари, не медицински сестри, които до момента не са им изплатени в пълен размер. През месец декември миналата година те ми показаха фишовете си: благодарение на тази разпоредба медицинска сестра получава 340 лв.; лекар получава 540 лв. и след това се чудим защо в България липсват квалифицирани медицински кадри. Защото законодателството позволява работодателите да се гаврят с хората.

Моля, ако някой от Вас има желание да даде своя принос в тази битка, тъй като Конституционният съд не може да събере необходимите седем гласа за постановяване на решение, парламентът да свърши тази работа и този абсурден текст, който съществува в Кодекса на труда, да бъде премахнат.

Също така в парламента отлежава и друг Законопроект, който ако не бъде разгледан, може да създаде много сериозни проблеми на Социалното министерство и на изпълнителната власт в края на тази година или в началото на следващата. Става дума за пенсионирането на миньорите. Каквото можахме с НОИ поправихме, но там има едни текстове, които трябва да бъдат пипнати –

сигурна съм, че хората, които са работили по 20 години под земята, няма да се оставят да им бъде отнето правото да се пенсионират.

Колебая се на какво друго да се спра. Жалбите, свързани със социални права също са много на брой; правото на пенсия; на различни социални плащания и други обезщетения; правото на образование – вчера представихме нашия доклад в Комисията по образование и направихме конкретни предложения, включително за законодателни промени. Тъй като съм на вълна законодателство, да Ви обърна внимание, че Законопроектът, който внесохме със Златина Хаджипанайотова, е свързан и с правата на децата сираци, именно тяхната възможност да получават наследствена пенсия или персонална такава. Става дума за пет хиляди деца! Наистина е абсурдна ситуацията, при която, за да получат подкрепа от държавата, майката трябва да взема 75 лв., колкото е гарантираният минимален доход. За 5000 деца става дума – сираци, които веднъж са наказани от съдбата, втори път от българските институции! Тъй като става дума и за правото на образование, тук беше Комисията за дискриминация. Те имат едно произнасяне по сходен казус. Става дума, че децата сираци могат да получават стипендия в училище след 8 клас. Това е дискриминация по възраст. Трябва ли да бъде осъдено Министерството, за да бъде поправено това? Казвам го, защото става дума за конкретна дискриминация.

По отношение правото на собственост и икономическа свобода. Следващото ни посещение е в Комисията по регионално развитие и благоустройството. Там ще развием тази тема.

Правото на чиста околна среда. Ако се интересувате, ще Ви запозная с разпределението на жалбите.

Правото на добро управление и добра администрация. Всъщност това е основно право на гражданите. Тук основният въпрос, който трябва да бъде задаван към изпълнителната власт, е какво става с електронното правителство?

Това ще реши една голяма част от проблемите, от казусите и от жалбите, които идват в институцията.

По-сложните теми могат да бъдат решени единствено чрез натиск, който може да идва от гражданите, може да идва от омбудсмана, но понякога може да идва и от изпълнителната власт.

Изпълнителното производство. Мисля, че всички сте наясно с проблемите, които създават частните съдебни изпълнители. Една голяма част от тях, заедно с Правната комисия най-вече, успяхме да решим, също така и с парламента. Тъй като обикновено се задават и въпроси за правото на защита от дискриминация и езика на омразата, през 2017 г сме имали 35 жалби, свързани с нарушения на човешки права, по които сме реагирали.

Националният превантивен механизъм. Извършени са множество проверки в местата за лишаване от свобода. Тук само ще вметна, имаме цял раздел в доклада, който е изключително подробен – ако искате можете да се

запознаете, че ако препоръките, които бяхме направили по отношение на Софийския затвор, бяха изпълнени, нямаше да се стигне до ситуацията, с която се занимаваха всички – бягството на двамата затворници.

Отправили сме само две искания до Конституционния съд, тоест показваме, че го правим само по теми, които наистина са важни за гражданите и две искания до Върховния административен съд за приемане на тълкувателни решения също по важни за гражданите теми. Моята успеваемост в конституционните жалби не е много висока. Моята интерпретация е свързана с липсата на чувствителност към правата на гражданите от страна на този съд, защото например юрисконсултските възнаграждения бяха отхвърлени в тази жалба, която иначе е толкова важна за хората и реално ограничава достъпа до правосъдие. Очевидно конституционните съдии имат друго мнение за темите, които поставям на тяхното внимание.

Това, което не се случва в Конституционния съд, спокойно може да се случи в парламента. Например текстът от Закона за енергетиката, който да даде възможност на гражданите да обжалват ценовите решения на КЕВР, е тема, която също сме предложили в препоръка до Народното събрание. Мисля, че е абсолютно справедливо като ти определят цена за плащане, ако тя не е законосъобразно определена, да можеш да обжалваш.

Имаме нов раздел, свързан с изпълнението на международни актове. Тук са осъдителните решения на съда в Страсбург. Докато се готвех за днешното заседание видях грешка в едната графика. Всъщност България е първенец, защото разликата между числата, дадени в колонките, са висящите дела на засилено наблюдение от страна на Комитета на министрите на Съвета на Европа и България е заедно с Русия и с Армения в първата тройка на страни с най-много такива дела и осъдителни решения. Лошото е, че след всяко от тях следва осъждане, включително и парично. Ако се види другата графика, през миналата година имаме близо 700 хиляди евра платени обезщетения срещу 34 000 платени от Германия например.

Относно международната дейност на институцията. Само ще кажа, че в рамките на Българското председателство, в края на следващия месец организираме форум на омбудсманите на балканските страни. Идеята е да създадем мрежа на балканските омбудсмани, тъй като проблемите на хората на Балканите са много сходни, а също така и за конкретно сътрудничество предвид всичките случаи с международен елемент, с които напоследък ни сезират. Например многобройните случаи на осъждане на българи в Гърция. Това е некоректна практика на гръцките съдилища, една безумна интерпретация включително и на гръцкия наказателен кодекс, по който отново сме потърсили съдействие от институциите, за да спасим гражданите от десетки години и от глоби в милиони евра.

Приключвам дотук, за да има някакво време за следващата точка или за въпроси, които искате да поставите към нас.

ПРЕДС. КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ: Благодаря, госпожо Манолова. Доста подробно ни обясни омбудсманът. Един показател изпуснахте да споменете – десет пъти сте увеличили законодателните инициативи, десет пъти са нараснали.

Казахте за пенсиите на миньорите. Искам да Ви попитам: чували ли сте, че в България за олимпийски медал се дава пожизнена месечна премия. Може и да си на 20 години. Не само състезателите, но сега в новия Закон искат да са и треньорите, изобщо само роднините не са включени. Попитах: какво е пожизнена месечна премия? Едно момиче на 20 години примерно с два, три медала от гимнастиката започва да получава три, четири хиляди лева пенсия. Обясниха ми, че това не е пенсия. Правилно, знам, че не е пенсия, защото ако е пенсия, има таван. Тук няма таван. Има и треньори. Имайте предвид, че понякога състезателите имат по няколко треньори. И техният ли труд е първа категория?

Не знам дали сте обсъждали този въпрос, но може да си го запишете. Аз говорих и никаква реакция. Сега искат в новия закон да влязат и световните, и европейските шампиони. Не знам откъде ще вземе държавата тези пари, а в същото време миньор, двадесет години работи под земята, и му казват: „Добре, може да си работил 20 години, и силикоза да имаш, обаче ще трябва да чакаш 55-годишна възраст“. Ето това е! С Вас говорим за справедливост. За съжаление, по някои въпроси говорим от четири години например за рекламите на хазарта по телевизията. Какъв бич е за обществото. Днес стигнахме до някакво съгласие да се направят промени в закона, защото в Закона за хазарта, както и за радиото и телевизията е записано, че тези реклами са забранени. Само че в следващия параграф е добавено и гласувано, че може да се отбелязват и предават по телевизиите и радиото резултатите от игрите, което е пак реклама.

По осъдителните дела не знам дали не може да се предложи – тези 700 хиляди евро не са малко пари, да са сметка от бюджета на съдебната система. Те раздават тези осъдителни присъди. Докога грешки на администрацията или на дадена институция ще е от бюджета. След като не могат да работят и не могат да направят присъди като хората, или уволняват хора за корупция, и поради смисъла на осъдителната присъда, след това ги връщат на работа. Или те ни съдят в Страсбург и им плащаме и две години назад заплатите. Явно, че някой в държавата нещо не може да прави. Затова имате пълната наша подкрепа и в мое лице за нещата, за които говоря. Защото трябва да се борим да има някаква справедливост в държавата.

Колеги, имате думата.

ВАСИЛ АНТОНОВ: Благодаря, господин Председател.

Уважаема госпожо Манолова, уважаеми колеги! Впечатляващ е отчетът, който направи общественият защитник, а също и презентацията, която днес изнесе.

Господин Велчев, Вие също цитирахте някои неща, които са Ви впечатлили. Аз ще спомена само две числа: приемните само през последната година са в 97 общини или една трета от общините в страната са посетени, което показва, че без да се влиза в необходимост от по-голям разход на бюджетни средства, самата институция е достигнала това, което бяхме поставили още при обсъждането на Закона, фактически те го постигат за разлика от другите институции. Другите институции чакат евентуално да бъдат потърсени. По-трудно се изнасят в посока на провинцията.

Има и други впечатляващи неща, разбира се, хората, които са посетили с 3 цяло са повече за две години. Това само по себе си потвърждава и общото впечатление на Социалистическата партия, че доверието към институцията и лично към личността на госпожа Манолова се увеличава. Неслучайно е институцията с най-високо обществено доверие. Ние ще подкрепим отчета. Има и други неща, които заслужават внимание, като преминаем през благотворителните акции. Случаят Дупница беше коментиран. Не се чака проблемът да влезе в институциите – било то в Инспекцията по труда, или в правосъдната система, а се бърза проблемът да се срещне на място, за да не се харчи допълнително време и средства. Изцяло подкрепяме дейността и ще продължим да следим как се развива институцията. Благодаря.

ПРЕДС. КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ: Благодаря, господин Антонов.
Други колеги?

ДЕНЧО БОЯДЖИЕВ: Не ще и дума, че откакто беше поета институцията от госпожа Манолова нещата коренно се промениха в много положителен порядък. Графиката от 2009 г. до 2017 г. говори красноречиво за това. Само един въпрос искам да поставя – не можах да прегледам цялата графика, но в общи линии хванал нещата, по отношение на подадени сигнали примерно за миналата година. Най-слабо беше отразено със сигнали към Вас от областите Силистра, Разград, Търговище. Не можах да видя в Кърджали колко са.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Ние ще изпратим презентацията през администрацията на Комисията на всички народни представители.

ДЕНЧО БОЯДЖИЕВ: Обръщам внимание на този факт, не че там няма проблеми. И там има и то немалко. Но спецификата на етноса в тези региони малко ограничава възможността им да търсят по-ефективна помощ от омбудсмана. Недостига до тях пълната информация за възможностите, с които те могат да получат защита, напътствия от страна на омбудсмана. Може би това

е вариант за размисъл дали трябва да бъде наблегнато на информационния поток към тези области; по какъв начин да стане – дали общините да се използват. Работил съм три мандата в сферата на общинското управление, госпожа Манолова много добре знае, там има възможности, които допълнително могат да се използват, за да получават хората повече информация. Те гледат телевизия къде ходиш, какво правиш, на кого помагаш, но го възприемат като картина, но не могат да влязат в смисъла. Не подценявам хората, за които говоря и които живеят там. Но мисля, че това е допълнителна възможност, за да имат хората по-голяма възможност да се докоснат до една институция, която може да им помага ефективно.

ПРЕДС. КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ: Благодаря, господин Бояджиев.

Естествено, че в момента, в който омбудсманът ни изпрати презентацията, ще Ви я пуснем в пощата, така че въпросите ще отпаднат. ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Само да кажа една дума. Едно от възможните решения, и пак ще се обърна към Вас за съдействие, е чрез избора на местни обществени посредници. Те не са в релация с националния омбудсман, тъй като функционират по друг закон, но вършат безценна работа, където са избрани. Факт е, че има избрани местни омбудсмани само в 13 български общини от 268. Но те са избрани в големите градове – София, Стара Загора, Пловдив, Бургас, Казанлък, Кюстендил, наскоро и Благоевград. От Североизточна България само Шумен има свой омбудсман и мисля, че човекът е изключително добро попадение. Върши неоченима работа на гражданите на Шумен.

Иначе в четворката: Разград – Търговище – Добрич – Шумен, това са местата, които съм посещавала най-често, тъй като там възникват проблеми и може би е свързано със спецификата на района. Утре например сме в Сватовча по настояване на гражданите. Там, където хората са чули, че омбудсманът може да им бъде полезен, нас не ни мързи, отиваме на място и се опитваме да решаваме проблеми. В дълг сме към Северозападна България. Там наистина ситуацията е трагична. Първоначалното ми намерение беше да открия по една приемна във всеки от икономическите райони, но ресурсите не ми го позволяват. Господин Горанов има друго виждане за разпределение на средствата в бюджета. Ние не правим истерии, но в крайна сметка наистина сме на ръба.

Благодаря за хубавите думи, но наистина в хората започва да се появява свръхочакването, че ние ще уловим всеки проблем във въздуха и ще го решим във въздуха. С изумление гледам в централните новини как обясняват: писах на омбудсмана, на президента, на премиера, на външния министър, на вътрешния министър на еди-кой си. И омбудсманът ми отговори еди-какво си. За останалите не се споменава отговорят или не.

Последната разправа беше вчера. Гражданин от една телевизия пита дали сме съдействали, пак ставаше дума за ипотекиран имот. Оказва се, че той е пунал жалбата предния ден, и на другия ден очаква да сме му отговорили.

От друга страна, хората имат очаквания и това е реалността, не можем да ги разочароваме, но неизбежно в някои случаи ще се случи. Що се отнася до осъдителните решения. Там работата не е толкова проста, защото част от тях са по толкова щекотливи теми, че дори не искам да ги споменавам тук – невинаги и не само са в резултат на действията на съдебната власт. Част от тях са свързани и с проблеми в законодателството. Ще дам пример за осъдителните решения, свързани с незаконното строителство, с евикцията, с това, че според разбирането на съда в Страсбург се нарушава правото на личен и семеен живот, когато се бута единственото жилище на граждани. В този смисъл приветствам, че депутати са внесли проект за изменение на ЗУТ особено на случаите, в които става дума за търпими строежи, действащите разпоредби са прекалено санкционни.

ПРЕДС. КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ: Става дума обаче за незаконни сгради. Как незаконна сграда и след това трябва да има търпимост?

МАЯ МАНОЛОВА: Ако отговаря на всички изисквания? Ще Ви дам пример. Бяхме в един от ромските квартали на град Пловдив. Не говоря за съборетините. Едната част е изградена от абсолютно прилични, масивни, добре подредени, чисти къщи. Като спазваме точката и запетаята всичко трябва да бъде бутнато. С какво това ще подобри ситуацията?

ПРЕДС. КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ: Да не говорим за превенцията. Пуснете две семейства в някакъв район и след една година става квартал. Нали говорим, че всички са равни пред закона.

Другият въпрос е защо властите наблюдават и нищо не правят? Защо им пускат ток и вода. Всеки, ако направи сграда, докато не покаже документ за ползване, няма нищо.

Добре, да оставим малко време и за втора точка. Закривам разискванията.

Подлагам на гласуване Доклад за дейността на омбудсмана на Република България през 2017 г., № 839-02-5, внесен от омбудсмана на Република България на 30 март 2018 г.

Който е съгласен да приемем доклада, моля да гласува.

За – 13, против и въздържали се – няма.

Приема се докладът.

Съгласно чл. 90, ал. 4 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание трябва да предложим Проект на решение по доклада:

„Народното събрание на основание чл. 84, т. 17 от Конституцията на Република България и във връзка с чл. 22, ал. 1 от Закона за омбудсмана

РЕШИ:

Приема Доклад за дейността на омбудсмана на Република България през 2017 г.“

Който е съгласен, моля да гласува.

За – 13, против и въздържали се – няма.

Докладът е приет.

Преминаваме към точка трета от дневния ред: ПРЕДСТАВЯНЕ, ОБСЪЖДАНЕ И ГЛАСУВАНЕ НА ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ ЗА ОДОБРЕНИЕ НА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ПРАВИЛНИКА ЗА ОРГАНИЗАЦИЯТА И ДЕЙНОСТТА НА ОМБУДСМАНА, № 839-02-6, ВНЕСЕН ОТ ОМБУДСМАНА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ НА 5 АПРИЛ 2018 Г.

Искам да добавя, че имате предложенията за промяна на Правилника. Запознати сте.

Отново давам думата на госпожа Мая Манолова за представяне на Проекта на решение.

ОМБУДСМАН МАЯ МАНОЛОВА: Уважаеми колеги, промените в Правилника се налагат във връзка с извършените промени в Закона за омбудсмана. Става дума за предоставянето на възможност на институцията на омбудсмана освен да защитава, но и да насърчава застрашени права и свободи на гражданите, от една страна, от друга страна, се разширява обхватът на защита, като вече имаме правомощието да защитаваме гражданите и в техните правоотношения с частно-правни субекти, когато нарушението или застрашаването на права се извършва от частно-правен субект. Примерите са с банките, със застрахователите, колекторите.

Всъщност и двете по-сериозни промени се наложиха във връзка с акредитацията на институцията на омбудсмана за най-висок статут към Комитета по правата на човека към ООН. Това е изискване за най-високите стандарти в работата на правозащитните институции, каквато е институцията на омбудсмана. Следва тези промени да бъдат отразени в Правилника. Според Закона Правилникът за организацията и дейността на омбудсмана се приема от парламента, респективно промени в него също се правят от парламента. Ние сме внесли Проект, по който Правната дирекция има своите корекции, основно правно-технически, с които ние сме съгласни. Освен първоначалния вариант, който сме предложили на Вашето внимание, може да имате предвид и предложението на Правната дирекция, което господин Велчев Ви е предоставил.

ПРЕДС. КРАСИМИР ВЕЛЧЕВ: Благодаря, госпожо Манолова. Ние също имаме доверие в Правния отдел. Разгледахме документа.

Колеги, имате ли въпроси към промените в Правилника? Ние ги обсъждахме, не чух някой да има забележки.

Закривам разискванията.

Подлагам на гласуване Проекта на решение със съответните корекции, които са Ви предоставени:

Народното събрание на основание чл. 86, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 3, ал. 2 от Закона за омбудсмана във връзка с § 11 от заключителната разпоредба на Закона за изменение и допълнение на Закона за омбудсмана

РЕШИ:

Одобрява допълнение на Правилника за организацията и дейността на омбудсмана както следва.

Колеги, в залата ще се изчете целият Правилник. Изчита се целият документ и се приема анблок.

Чухте за какво гласуваме.

Моля, който е съгласен, да гласува.

За – 13, против и въздържали се – няма.

Приет е Правилникът.

Госпожо Манолова, надявам се с него да Ви помогнем във Вашата ползотворна и качествена работа.

Поздравявам Ви за постигнатите резултатите за изминалата година. Желая Ви успех!

Дано екипът Ви да се увеличава, а не да намалява, защото в днешно време трудно се намират хора, които да работят. Успех!

Колеги, по точка РАЗНИ има ли нещо? Няма.

Благодаря Ви за участието.